

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2003 vp

Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Kroatian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä marraskuuta 2003 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Kroatian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien mää-

räysten voimaansaattamisesta (HE 100/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- yksikön päällikkö Juhani Väänänen, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa lokakuussa 2001 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Kroatian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen poliittisten ja taloudellisten suhteiden kehittämistä sekä alueellisen yhteistyön edistämistä sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla alueilla.

Vakautus- ja assosiaatiosopimus kattaa vapaakaupan ohella poliittisen vuoropuhelun Kroatian tasavallan ja Euroopan unionin välillä. Se sisältää myös määräyksiä muun muassa alueellisen yhteistyön lisäämisestä, työvoiman liikkuvuudesta, yritysten perustamisesta, palvelujen kaupasta, maksuista ja pääomista sekä oikeus- ja sisäasioiden yhteistyöstä.

Tavoitteena on parantaa asteittain Kroatian liittymisvalmiuksia Euroopan unioniin. Sopimuksen johdannossa sopimuspuolet tunnustavat Kroatian aseman mahdollisena Euroopan unionin jäsenehdokkaana Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaisesti sillä edellytyksellä, että se täyttää kesäkuussa 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet ja panee täytäntöön tämän sopimuksen ja erityisesti sen alueellista yhteistyötä koskevat määräykset.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tulee voimaan, kun kaikki sopimuspuolet ovat sen hyväksyneet omien menettelyjensä mukaisesti. Laki on tar-

koitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Euroopan unionin vakautus- ja assosiaatioprosessilla pyritään tukemaan ja avustamaan Albaniaa, Bosnia ja Hertsegovinaa, Makedoniaa, Serbia ja Montenegroa sekä Kroatiaa demokration, oikeusvaltion ja talouden kehittämisessä. Valiokunta pitää tärkeänä, että sopimusten perustana on osapuolten sitoutuminen poliittisten ja taloudellisten vapauksien lisäämiseen sekä niiden sitoutuminen ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen sekä vapaisiin ja oikeudenmukaisiin vaaleihin ja monipuoluejärjestelmään nojautuvien demokraattisten periaatteiden noudattamiseen.

Valiokunta antoi tukensa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen tekemiselle lokakuussa 2000 lausunnossaan UaVL 4/2000 vp ja korosti Kroatian vakauden merkitystä koko Länsi-Balkanin alueelle. Vakautus- ja assosiaatiosopimuksen johtavana periaatteena on pyrkimys Kroatian tasavallan lainsäädännön lähentämiseen ja lopulta yhdenmukaistamiseen Euroopan yhteisöjen säännösten kanssa sopimuksen sisältämillä yhteistyöaloilla. Yhdenmukaistamisella pyritään asteittain parantamaan Kroatian mahdollisuuksia liittyä Euroopan unioniin. Kroatia jätti jäsenyyshakemuksensa Euroopan unionille helmikuussa 2003.

Vakautus- ja assosiaatiosopimus Kroatian kanssa kattaa vapaakaupan lisäksi poliittisen vuoropuhelun ja määräyksiä muun muassa alueellisen yhteistyön lisäämisestä, työvoiman liikkuvuudesta, yritysten perustamisesta, palvelujen kaupasta, maksuista ja pääomista sekä oikeus- ja sisäasioiden yhteistyöstä.

Entisen Jugoslavian hajoaminen katkaisi useita aikaisempia liikesuhteita alueelle. Suomen ja Kroatian väliset talous- ja kauppasuhteet ovat vaatimattomat. Sopimus sijoitusten vastavuoroisesta edistämisestä ja suojaamisesta Kroatian kanssa tehtiin 2002. Suomen vienti Kroatiaan vuonna 2001 oli 35 miljoonaa euroa, tuonti 5 miljoonaa euroa. Vuoden 2002 kauppa on ollut samaa suuruusluokkaa. Suomalaisyri-tysten mielenkiinto Kroatian markkinoita kohtaan on ollut vähäistä. Osittain syynä on ollut markkinoiden pienuus, vähäinen ostovoima, oikeusvaltion puutteet sekä aikaisempien konfliktien leimaamat käsitykset turvallisuustilanteesta. Esityksen mukaan sopimus tarjoaa taloudellisen yhteistyön ja kaupan osalta myös Suomelle ja suomalaisille yrityksille entistä paremmat yhteistyö- ja vientimahdollisuudet.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa, että sopimus perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, kansainvälisen oikeuden ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen. Euroopan unioni on useaan kertaan todennut, että Balkanin maiden täysi yhteistyö entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän sotarikostuomioistui-
men (International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, ICTY) kanssa on yksi edellytys vakautus- ja assosiaatioprosessissa etene-
miselle. Myös YK:n turvallisuusneuvosto on ko-
rostanut yhteistyön tehostamisen tarvetta, vii-
meksi elokuussa 2003 päätöslauselmassa 1503. Valiokunta toteaa, että Kroatian yhteistyötä ICTY:n kanssa ei voida vielä pitää täysin tyydyt-
tävänä. Valiokunta pitää tässä yhteydessä tär-
keänä, että Euroopan unioni ja sen jäsenmaat
edellyttävät Kroatialta täydellistä yhteistyötä. Komission lausunto Kroatian jäsenhakemukses-
ta valmistuu keväällä 2004, ja tässä yhteydessä
on tärkeää tarkastella Kroatian yhteistyötä
ICTY:n kanssa. Valiokunta korostaa, että tämä
yhteistyö on osa Kroatian yhdentymistä demo-

kraattisten valtioiden yhteisöön ja asteittaista lähentymistä Euroopan unioniin ja se tukee myös alueellista yhteistyötä ja hyvien naapuruussuhteiden kehittämistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Luxemburgissa 29 päivänä lokakuuta 2001 Euroo-

pan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Kroatian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen niiltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Henrik Lax /r
vpj.	Mari Kiviniemi /kesk	Petri Neittaanmäki /kesk
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Kalevi Olin /sd
	Jouni Backman /sd	Maija Perho /kok
	Anneli Jäätteenmäki /kesk	Suvi-Anne Siimes /vas
	Kimmo Kiljunen /sd	Ben Zyskowitz /kok.
	Eero Lankia /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.